

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2024-173

23.2.2024

Eika Forsikring AS

Motorvogn

Utforkjøring – ruspåvirket – regress etter vilkårene og bal. § 12 – lemping?

Ved en utforkjøring traff sikrede autovern/betongelementer og et gjerde, slik at det oppsto store materielle skader. Foretaket, hvor sikrede hadde bilansvarsforsikring, erkjente ansvar overfor fylkeskommunen som krevde dekning av kostnadene til reparasjon av betongrekkverket. I tillegg dekket foretaket krav fra Viking for veihjelp for sikredes bil. Foretaket krevde sine utgifter på totalt kr 262 034 refundert av sikrede fordi han hadde kjørt bilen i ruspåvirket tilstand. Sikrede mente kravet var for høyt og hevdet det besto i en oppgradering av autovernet som det var urimelig at han skulle belastes. Uansett mente han at kravet måtte lempes som følge av hans svake økonomi, idet han var lærling og snart skulle bli far. Nemnda kom til at foretaket kunne kreve regress både for utbetalingene til fylkeskommunen og til Viking, og at det ikke var grunnlag for lemping. Nemnda viste i den forbindelse til at sikredes kjøring utsatte både ham selv og andre for en betydelig og fullstendig unødvendig risiko.

Saksfremstilling

Saken gjelder foretakets krav om regress mot sikrede på kr 262 034 for utlegg til skader på betongrekkverk samt til veihjelp ved utforkjøring.

Sikrede kjørte utfor veien 12.6.22 og skadet autovern/betongelementer og et gjerde på motsatt side av en fot-/sykkelundergang.

Fylkeskommunen utbedret skadene på sin eiendom (betongrekkverk) og ba 3.1.23 foretaket erkjenne ansvar for kostnadene under sikredes trafikkforsikring. Foretaket kontaktet sikrede og mottok 10.1.23 skademelding hvor han bekreftet hendelsen, herunder at han hadde vært påvirket av rusmidler da skaden skjedde. Foretaket varslet sikrede 11.1.23 om at det ville kunne kreve tilbakebetalt sine utlegg iht. bilansvarsloven (bal.) § 12, siden han hadde kjørt under påvirkning av alkohol/rus og/eller ved grov uaktsomhet.

Foretaket erkjente 11.1.23 ansvar overfor fylkeskommunen og mottok 13.1.23. politidokumentene Ifølge tingrettens dom av 21.12.22 var sikrede 18 år og ble idømt fengsel i 25 dager, bot på kr 30 000 og fradømt retten til å føre førerkortpliktig motorvogn i to år. Fra dommen hitsettes:

Siktede forklarte at han er lærling i blikkenslagerfaget hos [...], hvor han tjener brutto ca. kr. 20 000 per måned. Sjefen hans har etter hvert vist seg støttende og det er ingenting som tilsier at siktede vil miste lærlingeplassen sin. Han har samboer, men har ingen barn å forsørge. Siktede erklærte seg straffskyldig i henhold til siktelsen. Siktede samtykket til at saken blir avgjort ved tilståelsesdom.

[...]

Siktede dømmes for å ha ført en personbil med to passasjerer i ruspåvirket tilstand, nærmere bestemt med en alkoholpromille på 1,35 og i tillegg under påvirkning av diazepam etter inntak av valium. Han dømmes også for uaktsom kjøring, jf. vegtrafikkloven § 2, som endte i utforkjøring med omfattende materielle skader til følge. At ikke passasjerene eller tilfeldig forbipasserende ble skadet beror utelukkende på tilfeldigheter.

Utforkjøringen skyldtes rus og høy hastighet. At den ruspåvirkede kjøringen endte i sammenstøt med autovernet og utforkjøring ned på en gangvei, er et klart skjerpende moment ved den samlede fastsettelsen av straffen.

[...]

Retten er samlet sett kommet til at fengselsstraffen passende kan settes til ubetinget fengsel i 25 dager, når fradraget for siktedes uforbeholdne tilståelse er tatt i betraktning. [...]

[...]

Det følger av lovens forarbeider og rettspraksis at boten i saker som vår normalt skal settes til 1 ½ ganger brutto månedsinntekt og at det bare i unntakstilfeller vil være aktuelt å sette boten lavere enn kr. 10 000. [...] Selv om inntekten er relativt lav og siktede er i etableringsfasen som ung voksen, har retten ikke funnet grunnlag for å fravike hovedregelen om at boten skal fastsettes til 1 ½ ganger brutto månedsinntekt. Boten settes i lys av dette til kr. 30 000, subsidiært fengsel i 15 dager for det tilfellet at boten ikke blir betalt eller lar seg inndrive.

Foretaket mottok 17.1.23 endelig krav fra fylkeskommunen på kr 251 358 for utgifter det hadde hatt til div. firmaer i anledning utbedring av skaden. Foretaket betalte dette 22.2.23. I tillegg hadde det fra før betalt kr 10 676 for veihjelp (kranbil, sanering, avfallshåndtering) i anledning sikredes bil, jf. faktura av 11.7.22 fra Viking redningstjeneste.

Foretaket sendte 22.2.23 sikrede et regresskrav på kr 262 034 for sine totale utlegg. Det viste til at sikrede var fører av kjøretøyet til tross for at han var påvirket av berusende midler. Videre viste det til forsikringsvilkårenes pkt. 12.1, hvor det fremkom at skaden ikke vil være omfattet av forsikringen, samt pkt. 15.8 om foretakets regressmulighet jf. bilansvarsloven, der det var betalt erstatning som foretaket etter vilkårene ikke var ansvarlig for.

Sikrede var uenig i regresskravet og fikk 8.3.23 tilsendt dokumentasjon for kravet. Sikrede mente kravet var for høyt og klaget 20.3.23.

Foretaket kontaktet fylkeskommunen, som 7.9.23 ga følgende svar:

Betongrekkverket som var der før skaden inntraff inneholdt wire for å holde betongblokkene mest mulig samlet ved sammenstøt. Dette er for å bremse farten på kjøretøy og betongblokker, og øker sikkerheten for de myke trafikantene som ferdes på gang- og sykkelveien nedenfor. I dette tilfellet var sammenstøtet så kraftig at wirene røk, og betongblokkene ikke lenger hang sammen. Når skadens omfang er av så vesentlig art er det ikke mulig å utbedre, og det er nødvendig med utskiftning.

Deres kunde nevner at det er gjort en oppgradering til større rekkverk. Etter nye krav til veisikkerheten er det støpt nytt betongrekkverk. Dette er ikke å anse som en oppgradering. fylkeskommune som skadelidt skal stilles i samme posisjon som før sammenstøtet, og kostnadene som påløper i forbindelse med utbedring i hht gjeldende forskrifter bæres av skadevolder. fylkeskommune har en tapsbegrensningsplikt, og den er overholdt.

Med henvisning til denne uttalelsen opprettholdt foretakets kundeombud 22.9.23 kravet og viste til vilkårs pkt. 12.1 hvor det sto at forsikringen ikke omfattet "Skade som oppstår når motorvognen blir kjørt av person som er påvirket av berusende eller bedøvende middel, og sikrede eller den som er ansvarlig for motorvognen, visste eller burde vite det". Det viste også til pkt. 15.8 hvor det sto at "Har forsikringsforetaket iht. Bilansvarsloven, trafikktrygdeerklæring eller etter pkt. 3, 4, 5 eller 6 betalt erstatning som forsikringsforetaket etter forsikringsvilkårene ikke svarer for, kan forsikringsforetaket kreve beløpet fra forsikringstakeren eller person som kan identifiseres med forsikringstakeren".

Sikrede bestrider regresskravet og anfører at det er urimelig at han skal belastes alle kostnadene til utbedringen, siden nye forskriftskrav har medført at de ble vesentlig høyere enn hva de ellers ville blitt og kravet derfor er uforholdsmessig. Sikrede mener uansett at han kun skal betale for de betongelementene og rekkverket som han ødela, og ikke mer. Sikrede anfører videre at kravet må

lemper. Sikrede er uten midler, går i lære som blikkenslager, og at hans samboer skal føde deres først barn i mars 2024.

Forsikringsforetaket krever regress for sine utbetalinger etter bal, jf. bal. § 12, og for utbetalinger under kaskoforsikringen, jf. vilkårenes pkt. 15.8, jf. pkt. 3. Det er på det rene at sikrede kjørte i påvirket tilstand. Foretaket bestrider at utbetalingen til fylkeskommunen er for høy. De økte kostnadene skyldes nytt regelverk ved utskifting/oppbygging, og at en mer begrense reparasjon ikke var mulig fordi skaden medførte at wiren i betongelementene røk.

Foretaket ble automatisk fakturert for veihjelp fra Viking, og var på betalingstidspunktet ikke klar over at sikrede hadde brutt forsikringsvilkårene fordi skaden da ikke var meldt.

Foretaket bestrider at det er grunnlag for lemping etter skadeserstatningsloven (skl.) § 5-2. Tingretten la til grunn at sikrede er ung voksen i etableringsfasen og lærling med lav inntekt, men med utsikter til å komme i full jobb med ordinær lønn, slik at han da normalt ikke vil ha problemer med å kunne betjene kravet selv om det vil ta tid. Hendelsens alvorlighetsgrad tilsier at det må reageres strengt og det er ikke grunn til lemping. Foretaket vil akseptere en nedbetalingsplan som gjenspeiler sikredes nåværende økonomiske situasjon som lærling, og som kan revideres når læretiden er over og sikrede har fått fast jobb med fast inntekt.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket har rett til regress fra sikrede med kr 262 034 for utlegg det har hatt for skader påført ved sikredes utforkjøring.

Nemnda ser først på spørsmålet om foretaket kan kreve regress for utbetaling under trafikkforsikringen, hvor hjemmelen for regress er bal. § 12:

Den summen som ein trygdar lyt reide ut for ei trygda motorvogn etter lova her, kan han krevje att hjå den som eig eller bruker vogna eller var med i henne og som

...

c) sjølv hadde valda at han var påverka av alkohol eller andre rusande eller døyvande råder medan han køyrde vogna og gjorde skade, eller medverka til at vogna vart brukt endå han visste eller måtte vita at vognføraren var påverka. Dette kravet fell bort i den mon ein må leggja til grunn at skaden ville ha skjedd jamvel om vognføraren ikkje hadde vore påverka som nemnd. Regelen i § 7 fjerde leden bokstav b tredje punktumet gjeld tilsvarande.

Sikrede har ikke bestridt at han kjørte bilen i ruspåvirket tilstand, og heller ikke opplysningene som ble lagt til grunn i tingrettens dom av 21.12.22 om at han kjørte med en alkoholpromille på 1,35 og i tillegg var under påvirkning av diazepam etter inntak av valium. Det er heller ikke bestridt at skadene på betongrekkverket oppsto som følge av sikredes kjøring. Vilårene for regress iht. bal. § 12 bokstav c er dermed oppfylt. Det betyr at foretaket i utgangspunktet kan kreve regress fra sikrede for utlegget det har hatt til fylkeskommunen på kr 251 358.

Sikrede anfører at regresskravet er for høyt, og at han ikke kan belastes for hele dette beløpet fordi nye forskriftskrav medførte at kostnadene ble vesentlig høyere enn hva de ellers ville blitt, og at det også dreier seg om en oppgradering.

Fylkeskommunen forklarer i uttalelse datert 7.9.23 at "Etter nye krav til veisikkerheten er det støpt nytt betongrekkverk". Fylkeskommunen var mao. forpliktet til å følge eksisterende krav til veisikkerhet ved sin utbedring. Det er ikke fremlagt dokumentasjon som tilsier at dette er kostnader fylkeskommunen uansett ville hatt. Fylkeskommunen uttaler også at "Betongrekkverket som var der før skaden inntraff inneholdt wire for å holde betongblokkene mest mulig samlet ved sammenstøt", og at "I dette tilfellet var sammenstøtet så kraftig at wirene røk, og betongblokkene

ikke lenger hang sammen. Når skadens omfang er av så vesentlig art er det ikke mulig å utbedre, og det er nødvendig med utskiftning". Utbedringskostnadene må derfor regnes som en adekvat følge av utforkjøringen og sikrede er i så fall ansvarlig for hele beløpet.

Sikrede anfører at kravet må lempes.

Det følger av bal. § 12 tredje ledd siste punktum og skl. § 5-2 at erstatningsansvaret kan lempes når det bl.a. under hensyn til skadens størrelse, den ansvarliges økonomiske bæreevne, skyldforhold og forholdene ellers finner at ansvaret virker urimelig tyngende for den ansvarlige.

Lemping er ment som en snever unntaksbestemmelse og skyldgraden er tillagt vesentlig vekt i nyere rettspraksis, jf. Wilhelmsen/Hagland, Om erstatningsrett, 2017 s. 369 flg. Kjøring med promille er straffebelagt og utgjør en samfunnsmessig sterkt uønsket aktivitet. Nemndspraksis har vært restriktiv med å godkjenne lempning i promillesaker, jf. FinKN 2021-993 hvor regresskravet var på kr 38 060 og FinKN 2016-350 hvor kravet var på ca. kr 75 000. I FinKN 2023-238 fant nemnda ikke grunnlag for lemping av et regresskrav på kr 150 595. I AKN 2199 aksepterte nemnda et regresskrav på kr 131 556 for en bilfører som i en møtekkollisjon hadde en alkoholpromille på 3,06.

Ifølge tingrettens kjennelse av 21.10.22 var sikrede 18 år med brutto månedslønn på ca. kr 20 000 som lærling. Sikrede har forklart at han er uten midler, og at hans samboer venter deres første barn i mars 2024. Skatteoppgjøret for 2021, som fulgte politidokumentene, viser nettoformue kr 76 812, pensjonsgivende inntekt kr 240 482 og alminnelig inntekt før særfradrag kr 133 810.

Regresskravet på kr 262 034 er høyt. Sikrede kjørte imidlertid med høy promille og utsatte både seg selv og andre for en betydelig og fullstendig unødvendig risiko. Nemnda kan derfor ikke se at det er grunnlag for lemping av regresskravet iht. skl. § 5-2. Sikrede er ung og i etableringsfasen med lav lønn som lærling, men vil om kort tid mest sannsynlig komme i full jobb med ordinær lønn. Nemnda legger imidlertid til grunn at foretaket legger opp til en forsvarlig nedbetalingsplan.

Det neste spørsmålet gjelder regress for utgiftene betalt til veihjelp som i utgangspunktet er dekket under sikredes delkaskoforsikring. Sikredes forsikringsavtale pkt. 15.8 angir at foretaket har regress hvis det har utbetalt erstatning som foretaket etter pkt. 4 om Delkasko ikke er ansvarlig for. En slik regresshemmel er ikke i strid med fal., men kan heller ikke komme i strid med kap. 4 om sikredes preseptoriske vern, herunder fal. § 4-9 om fremkallelse av forsikringstilfellet.

Fjerde ledd første punktum i bestemmelsen sier:

I motorvognforsikring kan forsikringsforetaket uten hinder av bestemmelsene i første, annet og tredje ledd ta forbehold om ansvarsfrihet for forsikringstilfelle som sikrede har voldt mens han eller hun kjørte vognen under selvforskyldt påvirkning av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel.

Et slikt forbehold er inntatt i vilkårenes 12.1 femte ledd. Foretaket er derfor uten ansvar for kaskoskaden og kan kreve regress for det beløpet som er utbetalt.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).